

LAKIALOITE 194/2000 vp

Laki hätäkeskuslain muuttamisesta

Eduskunnalle

Hätäkeskukset ovat kaikkien hätäapua tarvitsevien käytettävissä olevia perusturvallisuuspiirteitä, joista ihmisillä on oikeus pyytää ja saada apua erilaisissa hätätilanteissa kaikkina vuorokauden aikoina. Virkamiesten ja työsuhteisten työntekijöiden hätäkeskuksissa tekemä päivystystyö on kolmivuorotyötä, mikä on jo sinällään omiaan lisäämään työn psyykkistä ja fyysistä raskautta.

Hätäkeskuksissa tehtävään päivystystyöhön liittyy lisäksi monia erityispiirteitä, jotka tekevät siitä olennaisesti tavanomaista vuorotyötä vaativampaa. Hätäkeskuspäivystäjän päivittäiseen työhön kuuluu mm. hädässä olevien ihmisten kuuntelemista ja yleistä ohjausta, avun lähettämistä esimerkiksi sairaustapaus- ja onnettomuuspaikoille sekä konkreettisten tilannekohtaisten neuvojen antamista niin hälytystehtäviä suorittaville viranomaisille kuin hädänalaisille ihmisillekin. Päivystäjien suorittamat tehtävät ovat usein ammatillisesti hyvin vaativia. Niiden hoitaminen edellyttää paljon henkilökohtaista osaamista ja taustatietoa sekä jatkuvaa koulutautumista.

Akuuttia hätätilannetta ei ole mahdollista keskeyttää missään tapauksessa ja päivystäjä voi usein joutua hoitamaan useaa tilannetta yhtä aikaa. Järkyttävien tapahtumien jälkipuintiin ei työvuoron aikana ole mahdollisuutta, sillä häly-

tystapahtumilla on taipumus kasaantua tiettyihin ajankohtiin.

Hätäkeskuspäivystäjien työ on paitsi sisällöltään vahvaa psyykkistä ja fyysistä sietokykyä vaativaa niin myös äärimmäisen tarkan kontrollin alaista: kaikki puhelut nauhoitetaan ja puhe- luista käynnistyvät operaatiot dokumentoidaan ja raportoidaan kokonaisuudessaan. Tämä tietenkin korostaa päivystäjien virkavastuuta ja takaa hätätilanteiden asianmukaisen hoitamisen, mutta se myös entisestään nostaa työn henkistä ja fyysistäkin vaativuusastetta.

Työskentelyolosuhteet hätäkeskuksissa ovat psyykkisesti kuluttavia. Poliisi- ja pelastuspuolen radioverkot aiheuttavat jatkuvan yli 80 desibelin melun, mikä on tutkimustiedon valossa merkittävä stressin aiheuttaja. Lisäksi matkapuhelinten yleistymisen myötä ylimääräisten ns. häiriösoittojen määrä on lisääntynyt viime vuosina huomattavasti.

1.1.2001 tulee voimaan hätäkeskuslaki (157/2000), jolla yhdistetään kunnalliset hätäkeskukset eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta sekä vuodesta 1996 asti toimineet ns. kokeiluhätäkeskukset hallinnollisesti yhdeksi valtion hätäkeskuslaitokseksi.

Hätäkeskuksissa työskentelevän henkilöstön eläkeikäjärjestelmä jätettiin lain valmistelussa jostakin syystä epäyhtenäiseksi. Hätäkeskusten

poliisivirkamiehet ja kunnallisista keskuksista valtion palvelukseen siirtyvät henkilöt ovat eläkeikäoikeuksiensa osalta olennaisesti erilaisessa asemassa.

Uuden eläkeikäjärjestelmän tultua voimaan vuonna 1989 kunnallisissa hätäkeskuksissa työskentelevät virkamiehet ja työntekijät saattoivat kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 16 a §:n mukaisten edellytysten täytyessä säilyttää normaalia alemman eläkeikänsä ilmoittamalla vuoden 1996 loppuun mennessä kunnalliselle eläkelaitokselle halunsa jäädä vanhan järjestelmän piiriin. Nykyisin voimassa olevan eläkesääntelyn mukaan valintaoikeuttaan ajoissa käyttäneiden eläkeikä ei kuitenkaan ole entinen eli ennen vuotta 1989 sovellettu 58 vuotta, vaan se painottuu eräiden laskentaperusteiden mukaan ikävuosien 58 ja 65 välille.

Tämä on selkeä oikeudellinen epäkohta, sillä hätäkeskuksissa työskentelevien poliisimiesten eläkeikä on turvattu hätäkeskuslaissa ja poliisilainsäädännössä siten, että heidän ns. vanhan järjestelmän mukainen eläkeikänsä on 58 vuotta ilman mitään laskennallisia painotuksia. Myös hätäkeskuspoliisien aika tehdä valintansa heihin sovellettavan eläkeikäjärjestelmän suhteen oli

olennaisesti pidempi kuin muun hätäkeskushenkilöstön. Heidän oli ilmoitettava jäämisestään vanhan järjestelmän piiriin viimeistään 30.6.1999 eli kaksi ja puoli vuotta myöhemmin kuin muiden virkamiesten ja työntekijöiden.

Kuntien hätäkeskuksissa kolmivuorotyössä työskentelevän henkilöstön ammatillinen eläkeikä oli ennen nykyisen varhaiseläkejärjestelmän voimaantuloa 58 vuotta eli sama kuin poliisimiehillä. Päivystystyötä siis pidettiin aikaisemmin normaalia alemmaa eläkeikää edellyttävänä, fyysisesti ja psyykkisesti poikkeuksellisen vaativana työnä. Ei ole mitään syytä olettaa, että hätäkeskuspäivystäjien työtehtävät olisivat vuonna 1989 yhtäkkiä muuttuneet yhtään entistä vähemmän stressaaviksi. Olisikin erittäin tärkeää, että kaikki hätäkeskuksissa päivystäjänä työskentelevät virkamiehet ja työntekijät saatettaisiin oikeudellisesti keskenään samaan asemaan eläkeikänsä suhteen ja että tuo eläkeikä olisi vanhan eläkeikäjärjestelmän mukainen 58 vuotta.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

hätäkeskuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 18 päivänä helmikuuta 2000 annetun hätäkeskuslain (157/2000) 15 § ja
muutetaan 14 § seuraavasti:

14 §

Hätäkeskushenkilöstön eläkeikä

Tässä laissa tarkoitetuissa valtion hätäkeskuksissa sekä Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Kirkkonummen, Siuntion ja Vantaan kunnissa toimivissa hätäkeskuksissa päivystystehtävissä

työskentelevien virkamiesten ja työntekijöiden eläkeikä on 58 vuotta. Tätä säännöstä sovelletaan riippumatta siitä, mitä valtion eläkelaisissa (280/1996) tai kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelaisissa (202/1964) taikka niiden nojalla annetuissa säännöksissä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2001.

Helsingissä 19 päivänä joulukuuta 2000

Juha Karpio /kok

